

Inleiding

Witteveen + Bos B.V. (namens initiatiefnemer provincie Utrecht) heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau verzocht een Plan van Aanpak op te stellen voor een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek in het plangebied N204 IJsselveld - A12, gemeente Montfoort.

Dit vooronderzoek is nodig in verband met voorgenomen bodemingrepen die eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied zouden kunnen verstoren.

Uitgangspunt voor dit onderzoek is het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ), zoals beschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Dit proces bestaat uit meerdere fasen (zie bijlage: Archeologische Monumentenzorg). De eerste fase is het archeologisch vooronderzoek. Daarbij gaat het erom vast te stellen of archeologische waarden in een gebied aanwezig zijn en zo ja, wat de kwaliteit daarvan is. Het archeologisch vooronderzoek valt uiteen in een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek.

In dit PvA worden het bureauonderzoek en de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek beschreven.

Na afronding van dit onderzoek neemt de gemeente Montfoort op basis van het advies van RAAP, een besluit over het vervolgtraject. Het besluit kan inhouden dat het archeologisch onderzoek is afgerond of dat één van de vervolgstappen uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) moet worden doorlopen.

In het PvA vindt u achtereenvolgens:

- administratieve gegevens
- het archeologisch onderzoek
- het RAAP eindproduct
- planning & overleg
- bijlage: Archeologische Monumentenzorg

Administratieve gegevens

Opdrachtgever: Wittenveen + Bos B.V.
mevrouw T. Hattum-Klumper
postbus 85948, 2508 CP Den Haag
070-3700725; 06-22764593
thea.van.hattum@witteveenbos.nl

Bevoegd gezag: gemeente Montfoort
de heer M. Dingemans
Kasteelplein 5, 3417 JG Montfoort
m.dingemans@montfoort.nl

Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau
de heer C.F.H. Coppens
Postbus 4025, 2301 RA Leiden
071-5768118
c.coppens@raap.nl

Onderzoeksmeldingsnummer: *pm*

Bewaarplaats documentatie: RAAP West-Nederland

Algemene gebiedsgegevens

Omschrijving plangebied: Het plangebied wordt gevormd door de locaties van een fietspadverbreding en de aanleg van een rotonde en een kanosteiger langs de N204/M.A. Reinaldaweg in de gemeente Montfoort. Het plangebied ligt tussen km 17,5 (rotonde IJsselveld, Montfoort) en km 21,1 (aansluiting N204 op A12, Linschoten) met een totale lengte van ca. 3,5 km (zie voorblad en figuur 1).

Het onderzoeksgebied van het archeologisch onderzoek wordt gevormd door de locaties van de voorgenomen werkzaamheden die zones met een hoge archeologische verwachting op de beleidsadvieskaart (Alkemade e.a., 2010; categorie 4) van de gemeente Montfoort doorkruisen.

Het onderzoeksgebied valt uiteen in 3 deelgebieden:

- Deelgebied Noord: de verbreding van het fietspad aan de (noord)oostzijde van de N204 tussen de afrit naar de A12 en de Van Rietlaan (tussen km 20,4 en km 21,1) over een totale lengte van circa 0,8 km en over een breedte van circa 1,0 m.
- Deelgebied Kanosteiger: de aanleg van een kanosteiger ter hoogte van de kruising van de N204 met de Noord Linschoterdijk/G. van de Valk Boumanstraat met een totale oppervlakte van circa 1250 m². De rotonde valt geheel in een zone met een lage verwachting.
- Deelgebied Zuid: de verbreding van het fietspad aan de (noord)oostzijde van de N204 tussen de bestaande rotonde Laan van Rapijnen en het IJsselveld (tussen km 17,5 en 19.2) over een totale lengte van circa 1,8 km en over een breedte van circa 1,0 m. Ter hoogte van km 18,3 doorkruist het onderzoeksgebied een archeologisch monument (Alkemade e.a., 2010; categorie 2).

	De diepte van de voorgenomen graafwerkzaamheden is op het moment van schrijven niet exact bekend, maar bedraagt naar verwachting circa 1 à 2 m -Mv. Er is tevens sprake van het mogelijk dempen en verplaatsen van greppels en sloten.
RD-coördinaten:	Begin- en eindpunt (noord-zuid) • Deelgebied Noord: 121.843 / 453.581 - 122.202 / 452.946 • Deelgebied Zuid: 122.890 / 452.444 - 123.658 / 451.002 Centrumcoördinaat • Deelgebied Kanosteiger: 122.240 / 452.533
Grondgebruik:	Deelgebied Noord: berm (gras) Deelgebied Rotonde: berm (gras), struikgewas, verharding Deelgebied Zuid: berm (gras)

Globale archeologische verwachting

Op basis van beschikbare bronnen, onder andere recent uitgevoerd onderzoek in de directe omgeving en de beleidskaart van de gemeente Montfoort (Alkemade e.a., 2010) geldt voor deelgebieden Kanosteiger en Zuid een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (nederzettingsresten) uit de IJzertijd en later. Gezien de geomorfologische situatie kan deze verwachting nader worden gespecificeerd. Het plangebied bevindt zich in de kronkelwaard van de Linschoten stroomgordel. Er geldt met name een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de (Vroege) Middeleeuwen en later. Indien daadwerkelijk aanwezig bevinden dergelijke archeologische resten zich op dan wel in de afzettingen van de Linschoten stroomgordel die aan of direct onder het oppervlak aanwezig kan zijn.

In dieper gelegen oeverniveaus kunnen eventueel resten uit oudere perioden (Laat Neolithicum t/m Bronstijd) aanwezig zijn; hiervoor geldt een middelhoge archeologische verwachting.

Voor deelgebied Noord geldt een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden (bewoningslinten en oude woonplaatsen/terreinen) uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Vindplaatsen uit de IJzertijd en latere perioden zijn doorgaans relatief groot (groter dan 1.000 m²) en kenmerken zich eveneens door de aanwezigheid van een archeologische laag. Resten uit de periode Neolithicum t/m Bronstijd kenmerken zich door een lage vondstdichtheid, waarbij gedacht moet worden aan een strooiing van overwegend aardewerk.

Indien de bodemopbouw echter verstoord is geraakt door bijvoorbeeld (graaf)werkzaamheden ten behoeve van de M.A. Reinaldaweg in de 20e eeuw, dan geldt voor heeft het plangebied een lage archeologische verwachting voor alle hierboven beschreven perioden. Eventuele archeologische waarden zullen door dergelijke (graaf)werkzaamheden verstoord zijn, waardoor resten waarschijnlijk niet meer in situ aanwezig zijn en de informatiewaarde van deze resten gering is. Om het verwachtingsmodel te toetsen en aan te vullen, wordt een verkennend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd.

Indien op basis van het bureauonderzoek blijkt dat deze verwachting bijgesteld moet worden, zal ook het Plan van Aanpak voor het veldwerk bijgesteld worden. Hierover zal contact opgenomen worden met de bevoegde overheid (gemeente Montfoort)

Het archeologisch onderzoek

Onderzoeksvragen

1. Welke gegevens met betrekking tot archeologische waarden zijn reeds over het plan-gebied bekend?
2. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw, incl. de diepte en aard (bouwvoor, opgebrachte grond etc.) van de geroerde bovengrond, van het onderzoeksgebied er-uit?
3. Zijn in het onderzoeksgebied archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of archeologische resten aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande in-richting?
4. Op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen?
5. Is de bodemopbouw in het onderzoeksgebied zodanig intact dat archeologisch ver-volgonderzoek zinvol is? En welke methoden zouden bij het archeologisch vervolgon-derzoek ingezet kunnen worden?
6. Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waar-den te worden omgegaan?

Methode

Tijdens het onderzoek zullen de volgende werkzaamheden worden verricht:

- A. Bureauonderzoek
- B. Verkennend booronderzoek
- C. Oppervlaktekartering en visuele inspectie

Voor archeologisch booronderzoek heeft de provincie Utrecht richtlijnen opgesteld, waaraan het archeologisch vooronderzoek moet voldoen. Het archeologisch onderzoek zal dan ook conform deze richtlijnen worden uitgevoerd. Het betreft de volgende richtlijnen:

- Richtlijnen voor bureauonderzoek, Provincie Utrecht, december 2007;
- Richtlijnen Provincie Utrecht ten behoeve van inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen, Provincie Utrecht, december 2007.

A. Bureauonderzoek

Tijdens het bureauonderzoek zullen onder meer de volgende werkzaamheden worden verricht:

- Bestuderen van bodem-, geo(morfo)logische, historische en topografische kaarten;
- Inventariseren van archeologische gegevens (o.a. uit het ARChEologisch Informatie Systeem);
- Raadplegen van literatuur.

Op basis van geo(morfo)logische en bodemkundige informatie alsmede archeologische en historische informatie wordt een gespecificeerde archeologische verwachting geformuleerd ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied.

De volgende werkzaamheden worden uitgevoerd ter voorbereiding van het veldwerk:

- Uitvoeren van een KLIC-melding;
- Vervaardigen van werkkaarten voor het veldwerk.
- Doen van een onderzoeksmelding bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

B. Verkennend booronderzoek

Samenstelling veldteam:	KNA (senior) prospector
Te onderzoeken gebied:	Totale te onderzoeken lengte deelgebieden Noord en Zuid: 2,6 km. Te onderzoeken oppervlakte deelgebied Kanosteiger: 1250 m ² .
Boorsysteem:	Eén boorraai met een maximale afstand tussen de boringen van ca. 30 m (deelgebieden Noord en Zuid). Vanwege de inrichting en omvang van het deelgebied Kanosteiger zullen de boringen zo veel mogelijk worden verspreid over het gebied.
Boortype:	Edelmanboor (diameter 7 cm)/gutsboor (diameter 3 cm)
Aantal boringen:	maximaal ca. 90
Aantal controle boringen:	Maximaal ca. 5
Max. boordiepte:	maximaal 2,0 m -Mv, enkele boringen zullen dieper worden doorgezet om een compleet beeld van de ondergrond te verkrijgen.
Boorbeschrijving:	De boringen zullen beschreven worden volgens het RAAP-Bodem Beschrijvingssysteem. Dit systeem voldoet aan NEN 5104.
Analyse:	In het veld (versnijden en verbrokkelen)
Inmeten met:	RTK-GPS.

C. Oppervlaktekartering en visuele inspectie

De visuele inspectie is gericht op opvallende terreinkenmerken (zoals hoogteverschillen in het terrein), die aanvullende informatie kunnen opleveren ten aanzien van de eventuele aanwezigheid en aard van archeologische waarden in het onderzoeksgebied. De terreininspectie en de oppervlaktekartering worden gelijktijdig met het booronderzoek uitgevoerd.

Product

De resultaten van het onderzoek zullen worden gerapporteerd in de vorm van een RAAP-notitie. De rapportage bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- Samenvatting
- Inleiding
- Methoden
- Resultaten
- Conclusies en aanbevelingen

Een overzichtskaart met de begrenzing van het plangebied / onderzoeksgebied en de resultaten van het archeologisch onderzoek wordt aan de rapportage toegevoegd. De boorstaten worden aangeleverd als bijlage.

De notitie wordt als digitaal bestand geleverd (pdf). Om de inhoud van de rapportage te laten aansluiten op het beleid van de overheid zal bovendien een digitaal exemplaar naar de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en naar de gemeente worden verzonden. Indien tijdens het onderzoek vondsten zijn aangetroffen, zal tevens een (gedrukt) definitief exemplaar van de notitie aan het provinciaal depot worden gestuurd.

Planning en Overleg

Planning

De planning van het veldonderzoek gebeurt in overleg met de opdrachtgever. De doorlooptijd van het project (vanaf het eind van het veldwerk tot de oplevering van de resultaten) is dan circa 2 weken onder voorbehoud van goede weers- en terreinomstandigheden.

Overleg en organisatie

Als contactpersoon en projectleider van het zal optreden dhr. drs. C.F.H. Coppens, en bij zijn afwezigheid dhr. J. Sprangers MSc van RAAP West-Nederland.

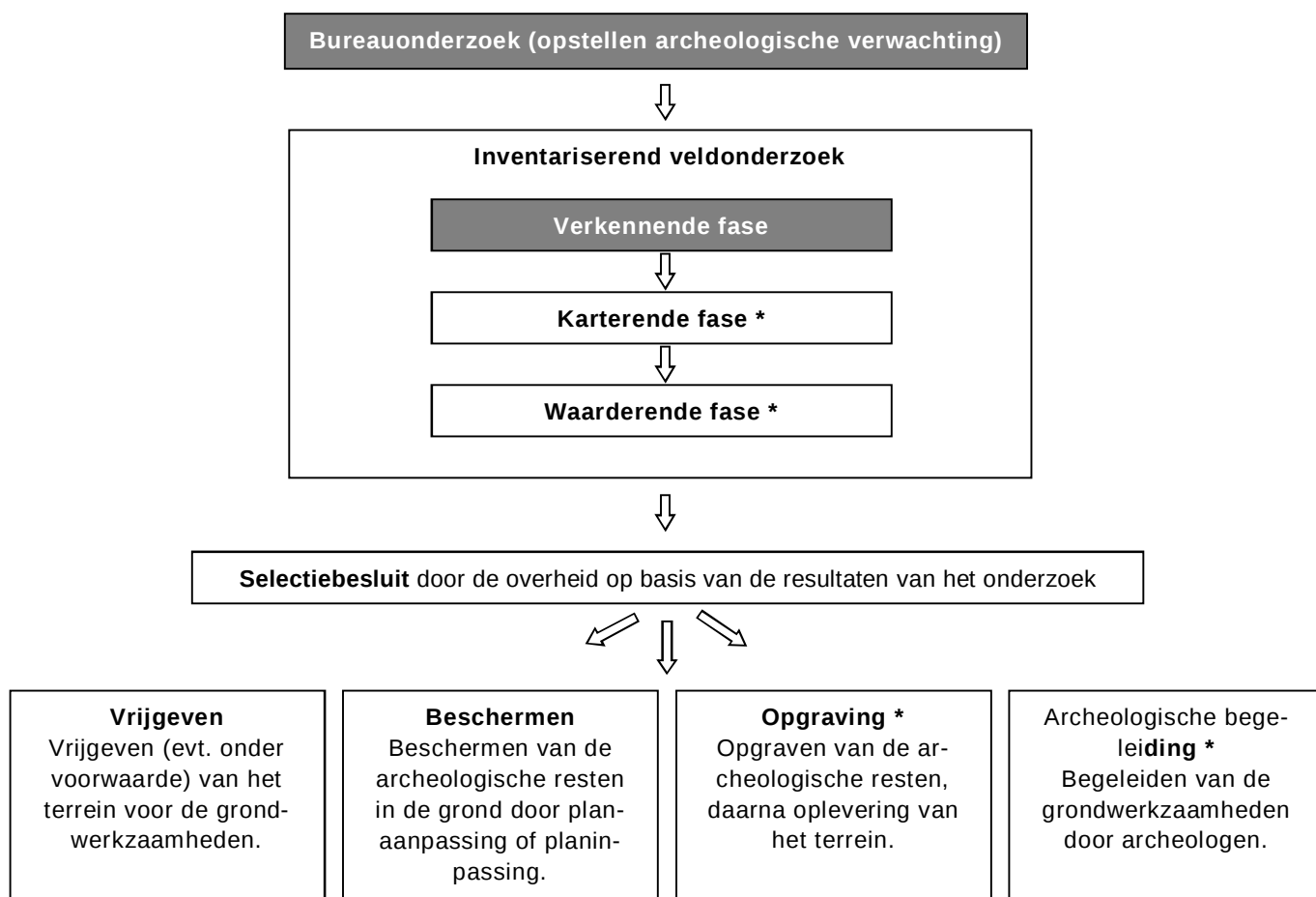
In de loop van het onderzoek zal overleg plaatsvinden met de opdrachtgever. Dit gebeurt uitsluitend per telefoon.

Literatuur

Alkemade, M., B. Brugman. M. Gouw, K. Klerks & C. Visser, 2010. Archeologiebeleid gemeente Montfoort. Ontwikkeld in samenwerking met de gemeenten Lopik, Oudewater en Woerden. *Vestigia rapport 673*. Vestigia, Amersfoort.

Bijlage: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Zoals dit schema duidelijk maakt, kan het archeologisch onderzoek uit verschillende fasen bestaan. Om inhoudelijke, prijs- en planningstechnische redenen wordt er soms - indien mogelijk - voor gekozen om bepaalde fasen samen uit te voeren. Bovendien kan, indien reeds voldoende informatie voorhanden is, in sommige gevallen een fase worden overgeslagen. Indien na een bepaalde stap blijkt dat geen nader vervolgonderzoek nodig is, wordt het archeologisch onderzoek afgesloten.

* Bij proefsleuven, opgraving of archeologische begeleiding dient dit onderzoek te worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurd Programma van Eisen (PvE).

